

Stowarzyszenie Miłośników Żubrów

ul. Ciszewskiego 8 pok. 42, 02-786 Warszawa

tel. (022) 593 65 80

www.smz.waw.pl,

e-mail: izabela_bukowczyk@sggw.pl

Warszawa, 3 lutego 2010 roku

SPRAWOZDANIE Z DZIAŁALNOŚCI SMŻ W 2009

W 2009 roku Stowarzyszenie Miłośników Żubrów aktywnie realizowało zawarte w swoim Statucie cele. Pozyskaliśmy 15 nowych członków, w tym 6 zagranicznych. Niestety Zarząd był zmuszony skreślić 11 członków z powodu niewywiązywania się z obowiązku płacenia składek przez co najmniej dwa lata. Stowarzyszenie Miłośników Żubrów na koniec 2009 roku liczyło 118 członków, wśród których jeden honorowy i sześciu wspierających.

W minionym roku Stowarzyszenie prowadziło aktywnie działalność w ramach opieki hodowlanej oraz wymiany zwierząt między ośrodkami hodowli, w tym:

- W czerwcu 2009 roku przetransportowano do ogrodu zoologicznego w Gera (Niemcy) 3 osobniki: samice „POWISŁA” z warszawskiego Ogrodu Zoologicznego i „POZIOME CZKA” z Leśnego Parku Kultury i Wypoczynku „Myślęcinek” w Bydgoszczy oraz jednego samca „POSTRON” z Leśnego Parku Niespodzianek w Ustroniu. Trzy młode żubry zostały подарowane przez polskie ogrody, za co bardzo dziękujemy. Transakcja była wiązana ponieważ Gera, której zamiarem była wymiana linii, przekazała do reintrodukcji, również nieodpłatnie, sześć zwierząt linii białowiesko-kaukaskiej - samice THYRA, THOSKA, THALIA i samce THEO, THUNDERBIRD i THASIDOS. Żubry zostały przewiezione do zagrody aklimatyzacyjnej w Parku Narodowym w Beskidzie Skoliwskim (Ukraina). Stado w Beskidzie Skoliwskim uczestniczy w projekcie reintrodukcji żubra w Karpatach wschodnich realizowanym we współpracy z Polską, Rumunią i Słowacją. Przywiezienie żubrów z Gery było dużym sukcesem

dla ukraińskich kolegów, ponieważ ich starania o nowe osobniki rozpoczęły się kilka lat wcześniej. Główne podziękowania należą się Oksanie Maryskewicz, gdyż bez jej zaangażowania nie udało by się sfinalizować przedsięwzięcia.

- 🐾 W połowie lipca sfinalizowano planowany od ponad pół roku przewóz 4 samic ze Szwecji do Vanatori Neamt Nature Park – Rumunia. Wybrane samice, AVEVA i AVIDA z Avesty, BOLIVIA z Boras i STOJA z Zoo w Sztokholmie, uzupełnią stado w Vanatori w 200 ha zagrodzie aklimatyzacyjnej. Park w Vanatori uczestniczy w projekcie karpackim i według planów wolna populacja żubrów w Rumunii powstanie w 2010 roku.
- 🐾 W trzeciej dekadzie lipca Stowarzyszenie zorganizowało transport 5 żubrów do drugiego ośrodka na Węgrzech położonego koło Nagykanizsa (blisko granicy ze Słowenią). Trzy samice, KARAVANA, KARABELA i KARAGANDA, pochodziły z wolnego stada z Puszczy Białowieskiej i dwa samce PORWIT i POŚWIT z Ośrodka Hodowlanego w Pszczynie. Zagroda w Nagykanizsa ma powierzchnię kilkuset hektarów, więc żubry będą tam miały komfortowe warunki, a nowy hodowca zobowiązał się uczestniczyć w Europejskim programie ochrony gatunku.
- 🐾 Kolejnym organizowanym przez Stowarzyszenie był przewóz na przełomie września i października 5 zwierząt, 4 samice: KARELIA, KALEVALA, KALABRIA i KATEGORIA z populacji bytującej w Puszczy Białowieskiej i samiec POLSAT z Niepołomic, do prywatnego ośrodka w Czeskiej Szumawie, w okolicy Prachatic.

W ramach doradztwa hodowlanego w marcu przyjmowaliśmy i zapoznawaliśmy z OHŻ w Smardzewicach i Pszczynie siedmioosobową delegację z Węgier. Nasi potencjalni partnerzy planują otwarcie 900 ha zagrody w Zamoly – centralne Węgry.

W maju trzyosobowa delegacja, w składzie Wanda Olech, Mieczysław Hławiczka i Zbigniew Ryś, odwiedziła rezerwat Eriksberg na południu Szwecji. Rezerwat to ogrodzony teren o powierzchni około 1000 ha położony nad Bałtykiem. Żubr jest największym mieszkańcem, ale oprócz niego są jelenie, sarny dziki, lisy i inne gatunki fauny europejskiej. W rezerwacie jest jedynie stanowisko czerwonej lilii wodnej, co między innymi było powodem wpisania rezerwatu na listę obszarów Natura 2000. Stado żubrów liczące około 30 osobników świetnie się zaadaptował. Rezerwat należy do typu „safari”, więc można podziwiać zwierzęta i otoczenie z pojazdu, a w kilku miejscach są wybrane punkty widokowe. Warto polecić odwiedzenie rezerwatu w Eriksberg (www.eriksberg.nu).

15 i 16 maja odbyły się Dni SGGW, zwane również Wielką Majówką - po raz pierwszy z udziałem naszego Stowarzyszenia, które miało swoje stoisko. Była to okazja do dzielenia się wiedzą na temat zagrożonego gatunku i zainteresowanie nim większego grona osób. Do odwiedzenia stoiska przechodniów zachęcała naturalnej wielkości makieta największego europejskiego ssaka, na której dzieci mogły namalować podobiznę swojego żubra. Jak się okazało, z możliwości tej korzystali nie tylko najmłodsi zwiedzający. Pozostali zainteresowani ochroną przyrody, mogli dowiedzieć się o rozmieszczeniu żubrów, wielkości populacji, zwyczajach, obejrzyć plakaty i filmy wyświetlane na monitorze, lub zaopatrzyć się w pamiątki z żubrem - kubki, torby i koszulki, a tym samym wspomóc działalność Stowarzyszenia.

W Auli Kryształowej Stowarzyszenie przygotowało wystawę zdjęć autorstwa Pana Janusza Sochackiego, pt. "Wokół Żubra", która cieszyła się bardzo dużym zainteresowaniem odwiedzających.

8 sierpnia odbył się III Dzień Żubra w Bieszczadach. Organizatorem była gmina Lutowiska z nadleśnictwami Lutowiska i Stuposiany oraz Kołem Łowieckim „Gawra”, a patronat honorowy objął dyrektor RDLP w Krośnie, Pan Edward Balwierczak. Atrakcją były zawody strzeleckie i rywalizacja bieszczadzkich drwali. Pan Ryszard Paszkiewicz otrzymał statuetkę Bieszczadzkiego Żubra.

Po raz siódmy zorganizowana została konferencja naukowa pt. „80 lat restytucji żubra w Puszczy Białowieskiej”. Konferencja odbyła się w dniach 28 – 29 września w Białowieży, uczestniczyło w niej ponad 130 osób, w tym prawie 40 30 zagranicznych gości z 10 krajów. Podczas konferencji zaprezentowano 50 referatów i doniesień. Podkreślając ideę przewodnią tegorocznej konferencji wiele wystąpień zostało poświęconych hodowli żubrów w różnych krajach - Polsce, Rosji, Niemczech, Białorusi, Rumunii, Ukrainie i Szwecji. Hodowcy przedstawiali zarówno historię swoich ośrodków czy stad jak i działania na rzecz restytucji gatunku. Przedstawiono też plany tworzenia prywatnych stad żubrów na Węgrzech oraz w Hiszpanii. Duża grupa prezentacji dotyczyła różnych aspektów zdrowia żubrów (m.in. nowego środka do immobilizacji), poruszono również tematy związane z genetyką gatunku, wpływem żubrów na środowisko, czy wykorzystaniem zaawansowanych technik laboratoryjnych w rozrodzie. Podjęto także takie tematy jak stosowanie telemetrii w monitoringu żubrów zachodniopomorskich, zarządzanie populacją żubrów w ramach obszaru Natura 2000 w Bieszczadach, możliwości finansowania programów ochrony, i wiele innych. Efektem konferencji było wydane przez SMŻ kolejnego zeszytu dwujęzycznego biuletynu „Żubr i jego ochrona” (European Bison Conservation Newsletter), zawierającego zarówno oryginalne prace naukowe, jak i referaty prezentowane podczas konferencji. Konferencja w ocenie jej uczestników była bardzo udana.

Wzorem lat ubiegłych, w ciągu minionego roku organizowano spotkania pod hasłem „Dookoła żubra”. I tak :

- ☛ w styczniu Pani Wanda Olech relacjonowała swoje wizyty z ośrodków hodowli żubrów w Rumunii i Słowacji;
- ☛ w marcu obejrzelśmy filmy o tematyce żubrowej a clue projekcji był film Włodzimierza Puchalskiego przygotowany w latach 70-tych. Ku naszemu zdziwieniu komentarz do filmu nie zdezaktualizował się;
- ☛ w kwietniu na spotkaniu uroczyste wręczono tytuł honorowego członka SMŻ Panu Prof. Januszowi Gillowi. W części merytorycznej Pan Profesor wygłosił referat nt. „Swoistości regulacji ciśnienia tętniczego u żubra w porównaniu do innych przeżuwaczy”;
- ☛ w maju Pani Dagmara Kołeczek z Instytutu Ekologii Stosowanej przedstawiła zagadnienie „Żubr a rośliny chronione - zagrożenie czy szansa na przetrwanie”;
- ☛ w czerwcu Pani Wanda Olech relacjonowała swoje wrażenia z wyprawy do potencjalnych hodowli na Węgrzech;
- ☛ w październiku doktorantki z Katedry Genetyki i Ogólnej Hodowli Zwierząt Panie Ludmiłą Macheta i Katarzyna Kaczorowska złożyły sprawozdanie z VII Konferencji żubrowej „80 lat restytucji żubra w Puszczy Białowieskiej”;
- ☛ w listopadzie Pan Jerzy Dackiewicz z Białowieskiego Parku Narodowego opowiedział o pracy hodowlanej w Ośrodku Hodowli Żubrów w Białowieży;
- ☛ w grudniu spotkanie poświęcono wigilijnemu wieczorowi poezji opiewającej Króla Puszczy, autorstwa Profesora Franciszka Kobryńczuka.

Od początku lutego 2009 roku Stowarzyszenie Miłośników Żubrów, rozpoczęło wdrażanie do szkół multimedialnego programu „Kilka faktów z życia żubra”. Pierwsze lekcje odbyły się w Warszawskim Ogrodzie Zoologicznym w ramach programu „Zima w mieście”. Kolejne natomiast przeprowadzone zostały w kilkunastu szkołach na terenie Warszawy i okolic, w tym w Domu Kultury w Mysiadle. Poza tym Stowarzyszenie wysłało płytę do placówek zajmujących się hodowlą żubrów i edukacją ekologiczną (m.in. do Ośrodek Kultury Leśnej w Gołuchowie, Ośrodek Edukacji Ekologicznej w Pszczynie, Ośrodek Edukacji przy Białowieskim Parku Narodowym i wielu innych). Płyty z lekcją są z powodzeniem wykorzystywane na warsztatach i zajęciach z najmłodszymi.

Pani Martyna Sieklucka prezentowała lekcję wielokrotnie w szkołach podstawowych i gimnazjach. Jej prezentacje i sama lekcja zostały przyjęte z dużym entuzjazmem przez dzieci. Również nauczyciele byli zadowoleni z przeprowadzonych prezentacji.

Po zakończeniu prezentacji dzieci nagradzane były materiałami promocyjnymi Stowarzyszenia. Łącznie z prezentacją zapoznało się ponad 700 dzieci, w wieku od 8 do 14 lat. Płyty CD zawierające kompendium wiedzy o żubrach, otrzymały wszystkie szkoły biorące udział w naszych lekcjach. Stowarzyszenie Miłośników Żubrów wysłało również płyty z programem do Kuratorium Oświaty w Rzeszowie, które przekazało je podległym mu szkołom. Płyta została wysoko oceniona przez nauczycieli (8 punktów na 10 możliwych).

W uwagach wymienione były różne propozycje dotyczące udoskonalenia prezentacji. Uznano, że płyta powinna zostać wzbogacona o odgłosy żubrów, zaproponowano powiększenie zdjęć zamieszczonych w programie. Większość ankietowanych wykazała zainteresowanie drugą częścią prezentacji, co jest najbardziej pozytywnym komentarzem dla lekcji.

Od września 2007 roku Stowarzyszenia wspiera rozwój Centrum Doradczego dla Hodowców Żubrów (European Bison Advisory Center – EBAC) i finansuje rozwój Centrum Ochrony Żubra (European Bison Conservation Center – EBCC) stanowiącego rozszerzenie pierwszego.

Jednym z ważnych zadań Stowarzyszenia jest pozyskiwanie funduszy na ochronę żubra. Ten rok było bardzo łaskawy pod tym względem – uzyskaliśmy dotacje od:

- 🍄 Wildlife Conservation Society (WCS) ze Stanów Zjednoczonych, które dużą kwotą wsparło realizację trzech zadań:
  - rozwój Centrum Doradczego,
  - transport żubrów linii białowiesko-kaukaskiej w celu ochrony zmienności genetycznej metapopulacji w Karpatach Wschodnich,
  - pobieranie prób oraz analizy DNA.
- 🍄 Kolejny raz działalność edukacyjną Stowarzyszenia wsparł bank PEKAO S.A.

Serdecznie dziękuję wszystkim sponsorom oraz aktywnie działającym członkom Stowarzyszenia!

Wanda Olech-Piasecka

Prezes Zarządu